

Mladi za napredek Maribora 2019
36. srečanje

SOŠKA FRONTA - KRVAVA BATOGNICA

ZGODOVINA

Raziskovalna naloga

Avtor: MITJA KOROŠEC

Mentor: MIRJANA COLNARIČ
Šola: OŠ FRANCETA PREŠERNA MARIBOR
Število točk: 169
Mesto: 1
Priznanje: zlato

Maribor, februar 2019

KAZALO

1. POVZETEK.....	5
2. ZAHVALA	6
3. UVOD	7
3.1 Cilji raziskovalne naloge	7
3.2 Hipoteze.....	8
3.3 Metodologija dela.....	8
4. SPLOŠNI OPIS SOŠKE FRONTE	9
4.1 Linija fronte	11
4.2 Soška frontah v številkah.....	17
5. MONTE ROSSO KRVAVI.....	19
5.1 Batognica skozi bitke soške fronte	21
5.2 Minska vojna	24
5.2.1 Kronologija dogodkov.....	24
5.2.2 Podzemni rovi in sledovi minske vojne	26
5.2.3 Gjuro Hoffman, junak minske vojne na Batognici	28
6. POSLEDICE BOJEV SOŠKE FRONTE ZA PREBIVALSTVO	31
6.1 Uničevanje narave	31
6.2 Begunstvo	33
6.3 Ujetniki	35
7. RAZPRAVA	39
8. DRUŽBENA ODGOVORNOST	41
9. ZAKLJUČEK	42
10. PRILOGA.....	43
10.1 Maketa linije fronte Krn-Batognica-opis	43
10.2 Maketa podzemnih rogov v minski vojni-opis	45

11.	VIRI IN LITERATURA	48
11.1	Literatura.....	48
11.2	Spletni viri.....	48
11.3	Viri slik	48

KAZALO SLIK

Slika 1: Obrambna črta na severu	12
Slika 2: Linija fronte čez Tolminsko mostišče.....	12
Slika 3: Obrambna črta Gorica.....	12
Slika 4: Obrambna črta med Tolminskim in Gorškim mostiščem	12
Slika 5: Obrambna črta od Gorice do morja	13
Slika 6: Zemljevid linije fronte danes	14
Slika 7: Severni del soške fronte	15
Slika 8: Zemljevid Soške fronte 1915-1917.....	16
Slika 9: Prikaz Soške fronte v številkah.....	17
Slika 10: Batognica, vrh.....	19
Slika 11: Stopnice na Batognico	20
Slika 12: Strm spust, Batognica	20
Slika 13: Skica Zavzetje Batognice.....	22
Slika 14: Spomenik vojakom alpinskega bataljona Val Tanaro	23
Slika 15: Ostanki pred vhodom v kaverno	26
Slika 16: Vhod v kaverno pod južnim robom	27
Slika 17: V rovu	27
Slika 18: Maketa rovov	27
Slika 19: Izpis iz knjige Cesarjeva kraljevska vojska	28
Slika 20: Portret Gjura Hoffmanna	29
Slika 21: Batognica, mesto podzemne eksplozije	32
Slika 22: Batognica, ob poti, kaverne	32
Slika 23: Begunci	33
Slika 24: Izseleni begunci iz Čepovana	34
Slika 25: Begunci, Franc Tratnik	35
Slika 26: Ruski vojni ujetniki ob cesti, ki so jo gradili	36
Slika 27: Na Ruski cesti, Vršič.....	37
Slika 28: Priprava tlorisa za maketo.....	43
Slika 29: Tloris, maketa	43
Slika 30: Relief makete	43
Slika 31: Oblikovanje reliefa.....	43

Slika 32: Barvanje makete.....	44
Slika 33: Gotova maketa	44
Slika 34: Maketa, položaji Avstro-Ogrske.....	44
Slika 35: Maketa, položaji Italije	45
Slika 36: Podzemni rovi in sledovi minske vojne	45
Slika 37: Priprava makete	46
Slika 38: Maketa, barvanje.....	46
Slika 39: Maketa, končen izdelek	47

1. POVZETEK

V svoji raziskovalni nalogi sem opisal linijo soške fronte, mesto in vlogo Batognice, označil sem tudi posledice bojev za življenje ljudi.

V ta namen sem:

- kronološko razvrstil dogodke na soški fronti;
- oblikoval zemljevid linije fronte, del katerega je bila Batognica;
- izdelal maketo severnega dela linije fronte;
- uvrstil dogodke na Batognici po posameznih bitkah soške fronte;
- kronološko opisal minsko vojno na Batognici;
- izdelal maketo minskih rovov, ki so nastali v času minske vojne na Batognici;
- predstavil glavnega junaka minske vojne;
- opredelil posledice bojev za prebivalstvo.

2. ZAHVALA

Za pomoč pri strokovni izvedbi se zahvaljujem svoji mentorici in učiteljici slovenščine, ki je nalogo jezikovno pregledala. Posebna zahvala gre moji družini: mami, ki mi je pomagala pri oblikovanju, mi prinašala knjige iz knjižnice, očetu za vztrajnost in pomoč pri izdelavi maket ter prevožene kilometre do mesta raziskovanja, starim staršem za skupni pohod in seveda mojemu mlajšemu bratcu, ki me je vsak večer z besedo »Batognica« spomnil, da moram sesti za knjige.

3. UVOD

Leta 2018 smo beležili sto let od konca prve svetovne vojne - tragedije, ki je prizadela ves svet.

Poleti 2018 sem z družino obiskal Krn in Batognico, kjer sta bili pomembni bojišči soške fronte. Sprehajal sem se po zelenem travniku, užival v zvokih tišine. Bodeča žica in kaverne so me spomnile na grozote izpred stotih let.

Že pred izletom sem prebral knjigo Po sledih soške fronte.

Vedel sem, da je Batognica gora v bližini Krna in da leži na območju, kjer je potekala soška fronta. Vrh Batognice so v prvi svetovni vojni razstrelili, nisem pa pričakoval, da bom resnično videl goro brez vrha. Odločil sem se, da želim izvedeti več o tem, kaj se je dogajalo na Batognici in zakaj.

Da ne pozabimo vseh grozot, odrekanih in tragedij, da se zavedamo posledic, ki so korenito preoblikovale življenje ljudi, je bila na pobudo vlade Republike Slovenije ustanovljena Ustanova »Fundacija Pot miru« v Posočju. »Pot miru« je pot od Alp do Jadrana, ki povezuje območja in ljudi ter bogato kulturno in naravno dediščino vzdolž nekdanje soške fronte. Spominja na trpljenje v času prve svetovne vojne in opominja, zakaj se vojne ne bi smele več dogajati. Predvsem pa spodbuja vrednoto miru in priložnosti za skupni razvoj (<http://www.potmiru.si> – povzeto, 20. 10. 2018).

Tudi jaz sem prehodil svojo pot miru od planine Kuhinje do planine Lepinja čez Rdeči rob, mimo jezera v Lužnici, po grebenu Batognice do Krna in čez Krnsko jezero, z vrnitvijo do Nadiže, obiskom Kobariškega muzeja, trdnjave Kluže in dolgim raziskovanjem v knjižnici in na spletu. Na tej poti sem si zastavil določene cilje, ki jih bom skupaj s svojimi ugotovitvami predstavil v nadaljevanju.

3.1. Cilji raziskovalne naloge

V raziskovalni naloge sem si zastavil sledeče cilje:

- opisati linijo fronte;
- oblikovati zemljevid in maketi;
- kronološko razvrstiti dogodke na Batognici;
- proučiti vlogo te gore za potek bojev na soški fronti;
- proučiti posledice bojev za življenje ljudi.

3.2. Hipoteze

Na podlagi predmeta ter ciljev proučevanja sem si postavil sledeče hipoteze:

H1: Batognica je predstavljala pomembno bojišče na soški fronti.

H2: Vrh gore je bil uničen zaradi minske vojne.

H3: Posledice spopadov so še vedno prisotne, ne glede na to, da se je vojna končala pred sto leti.

3.3. Metodologija dela

Pri raziskovalni nalogi sem uporabil naslednje metode proučevanja:

- zbiranje virov - največ knjig sem si sposodil v knjižnici, nekaj knjig smo imeli tudi v domači zbirki in prav knjiga Po sledih soške fronte iz domače zbirke me je navdušila za nadaljnje raziskovanje te teme; v pomoč mi je bil tudi svetovni splet;
- analiza zbranih podatkov - izbor literature na temo prve svetovne vojne ter soške fronte je zelo bogat. Tukaj ni bilo težav, tema je raziskana. Temi Prva svetovna vojna in Soška fronta predstavljata tudi določeno poglavje v obveznem šolskem programu, saj je soška fronta bila največji vojni spopad na ozemlju današnje Slovenje. Precej manj pa sem našel podatkov o spopadih na Batognici;
- raziskovanje na terenu - bilo je zelo zanimivo, s svojo družino sem prehodil planinsko pot od planine Kuhinja do planine Lepinja. Izbrali smo najlepšo in najbolj poučno pot - mimo rdečega Roba, čez jezero v Lužnici, čez celo Batognico z raziskovanjem kavern ter podrobnim ogledom posledic minske vojne;
- vizualizacija/interpretacija podatkov - na podlagi virov ter raziskovanja na terenu sem pripravil maketi in zemljevid.

4. SPLOŠNI OPIS SOŠKE FRONTE

28. julija 1914 je Avstro-Ogrska napovedala vojno Srbiji. Povod za začetek vojne je bil atentat na avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda, pravi vzrok pa se je skrival v neenakomerni razdelitvi kolonij.

Začela se je prva svetovna vojna. Vsa Evropa je naenkrat postala bojišče, razdeljeno na več front. Na eni strani so bile centralne sile (Nemčija, Avstro-Ogrska, Bolgarija in Turčija), na drugi strani pa antanta (Francija, Velika Britanija, Rusija, Srbija in Črna Gora).

Italija je v prvem letu vojne, kljub partnerstvu v zvezi z Avstro-Ogrsko in Nemčijo, ostala nevtralna.

S podpisom Londonskega pakta med Italijo in antanto je Italija izstopila iz te zveze in 23. maja 1915 napovedala vojno Avstro-Ogrski.

Tako je nastala jugozahodna fronta, dolga 600 km, ki je potekala od prelaza Stelvio na švicarsko-italijansko-avstrijski tromeji prek Tirolske, Karnijskih Alp in Posočja do Jadranskega morja.

90 km dolg odsek fronte, ki je potekal ob reki Soči od Rombona do Jadrana, je bila soška fronta (**italijansko:** Fronte Isonzo, **nemško:** Isonzoschlachten).

Na eni strani so se bojevali Italijani za Kraljevino Italijo na strani Avstro-Ogrske pa so se bojevali vsi narodi te večnacionalne monarhije. Na strani Avstro-Ogrske je poveljeval general Svetozar Borojević von Bojna, italijansko vojsko pa vodil general grof Luigi Cadorna.

Zaradi visokogorskega terena je bila soška fronta ena najtežjih front v prvi svetovni vojni.

Soška fronta je trajala 888 dni, v tem času od maja 1915 do oktobra 1917 je bilo izvedeno 12 ofenziv. Enajst so jih izvedli Italijani, dvanajsto in odločilno ofenzivo pa so izvedli vojaki Avstro-Ogrske in Nemčije.

Dogodki na soški fronti so v literaturi razdeljeni na 12 bitk.

Prva bitka se je začela 23. 6. 1915 in trajala do 7. 7. 1915.

Čeprav so prvi boji bili že 23. 5. 1915. Opolnoči 23. 5. sta 2. in 3. armada italijanske vojske prečkali državno mejo in se podali proti Soči.

K najbolj pomembnim mejnikom pred začetkom prve bitke bi lahko pripisali:

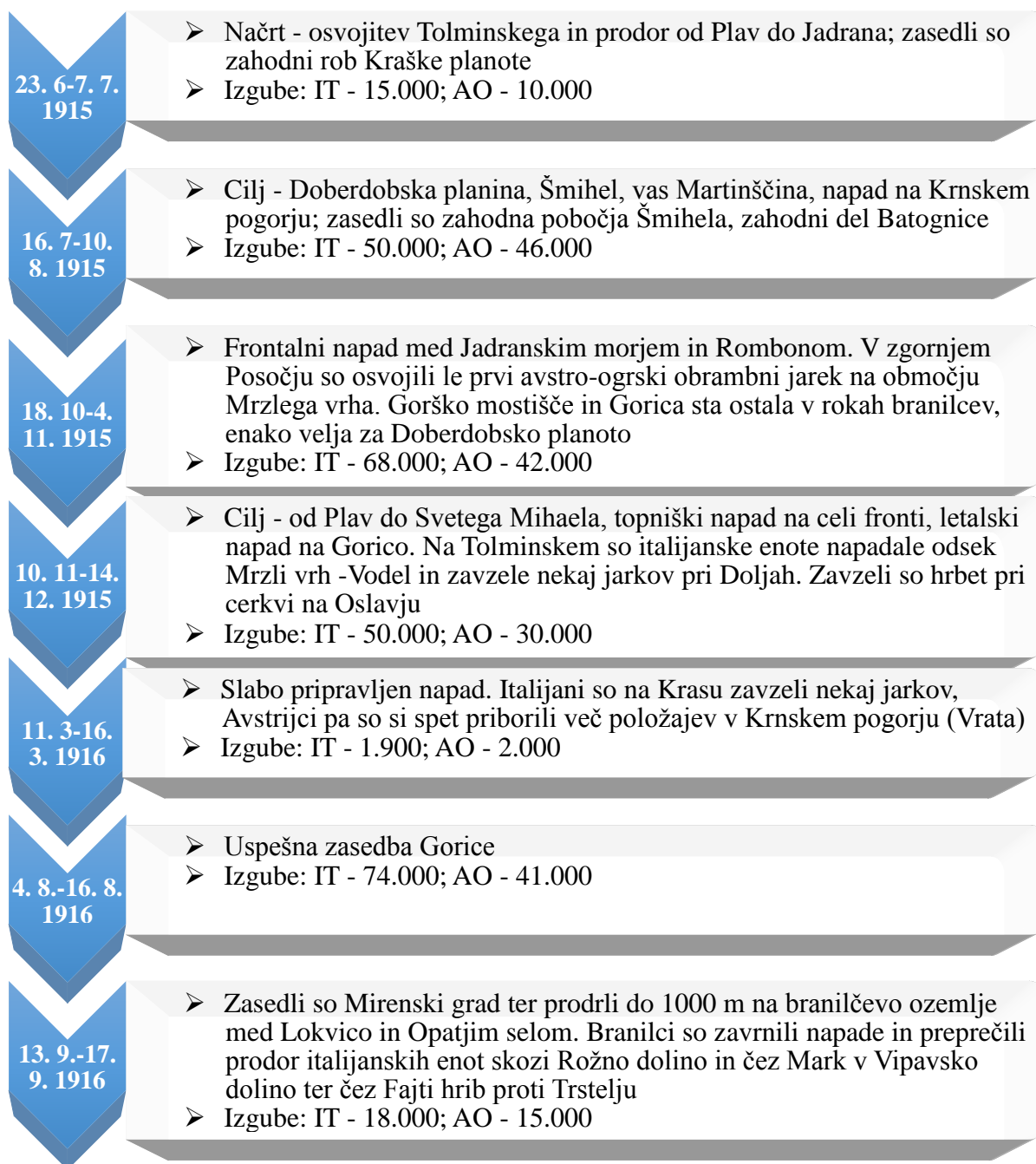
- bitko za Prižnico - 10. 6. 1915, ki se je končala z uspešno ubranitvijo s strani Avstro-Ogrske;
- boji v Zgornjem Posočju - prvi napad na Mrzli vrh;

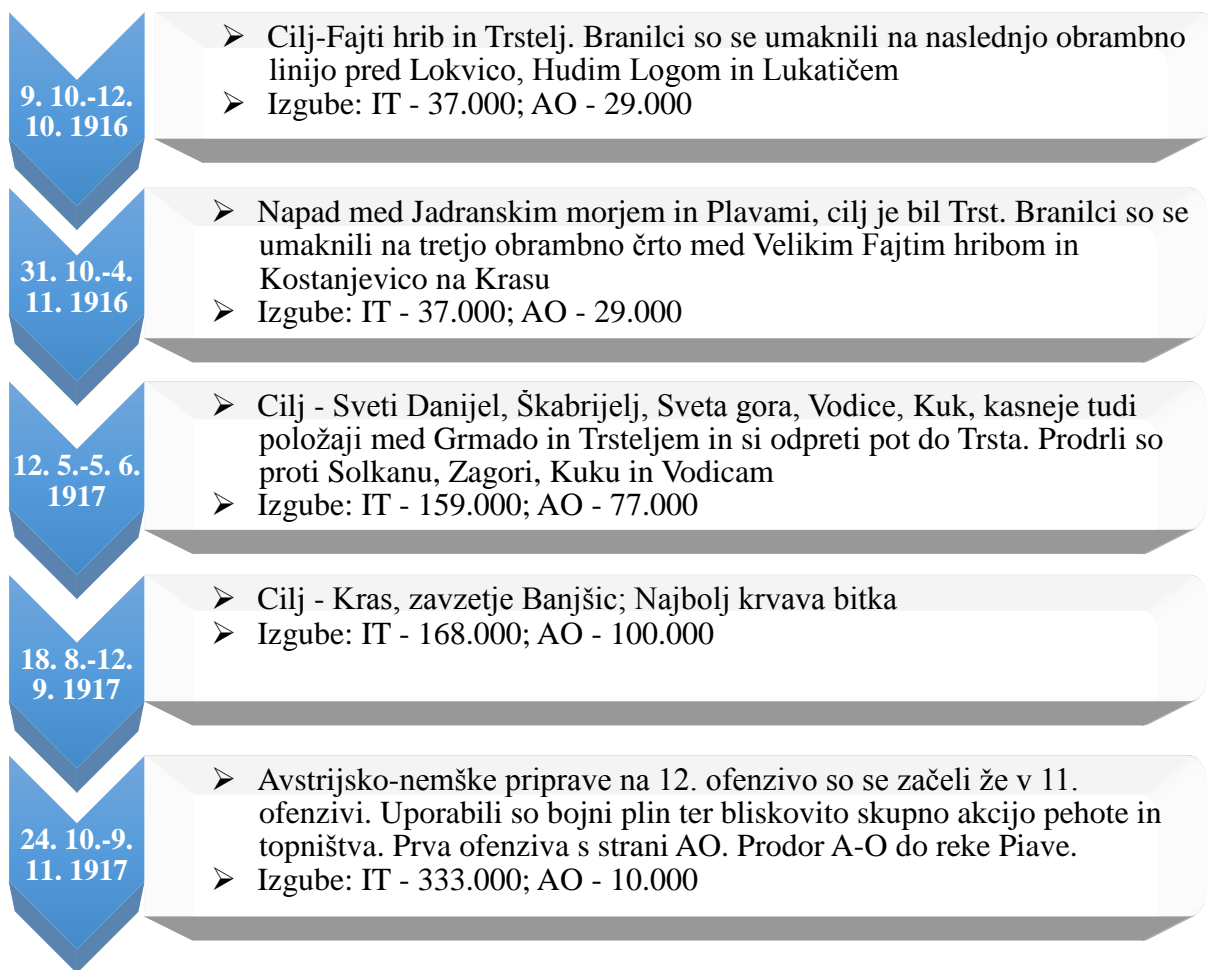
- zasedba Krna - italijanski bataljon Exilles, 16. 6. 1915.

Spodaj bom s pomočjo časovnega traka predstavil kronološki potek bitk.

V nadaljevanju proučevanja v poglavju 5.2 bom poskusil umestiti dogodke na Batognici v vsako od predstavljenih bitk.

Preglednica 1: Časovni trak, kronološki potek soških bitk

Legenda:

IT- italjanski vojaki;

AO - avstro ogrski vojaki

upoštevano število ubitih, ranjenih in zajetih ali izginulih vojakov

Vir: Gradnik, 1977, str. 211-212; http://www.100letprve.si/mejniki/soska_fronta/index.html-povzeto, 22. 10. 2018

4.1. Linija fronte

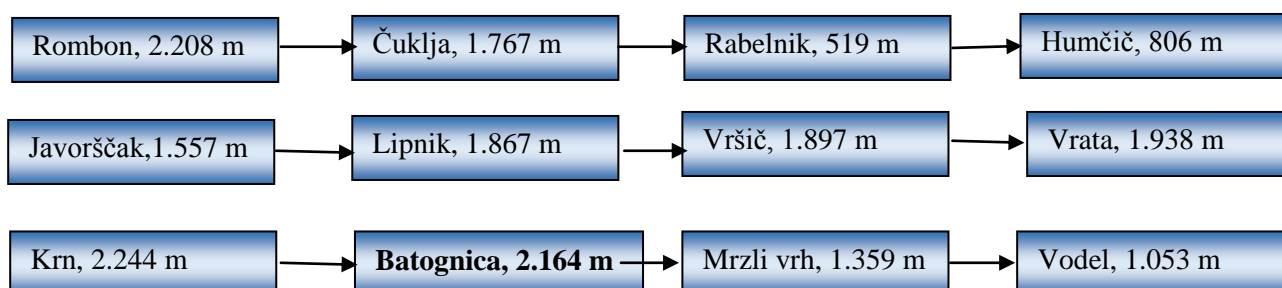
Za lažje nadaljnje razumevanje vloge Batognice v soški fronti sem se odločil, da bom vizualno predstavil linijo fronte v obliki zemljevida ter makete.

Linija fronte se je spreminjala. Avstro-ogrski stran je izbrala obrambno taktiko, ki je predvidevala odstop določenega ozemlja brez boja ter organizacijo obrambe s pomočjo naravnih pregrad (Sedmak, D. (2010) Soška fronta/Soško bojevališče. Vojaška zgodovina 1/06, str. 49).

Tako je bilo na soški fronti Italijanom prepuščeno skoraj celotno ozemlje na desnem bregu Soče razen nekaj ozemlja pred Tolminom in Gorico. Spodaj bom podrobno opisal linijo fronte in navedel pomembne točke obrambne linije.

Osnovna obrambna črta na severu je potekala po vrhovih:

Slika 1: Obrambna črta na severu

Vir: Sedmak, D. (2010) Soška fronta/Soško bojevališče. Vojaška zgodovina 1/06, 49 – 54

Ob železniški progi Jesenice–Gorica, ki je omogočala povezavo z notranjostjo monarhije, so organizirali Tolminsko mostišče, ki so ga branili na črti:

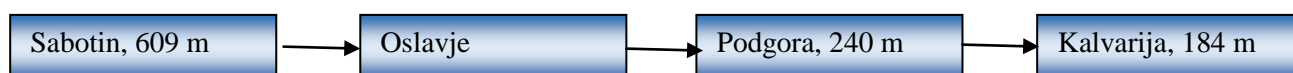
Slika 2: Linija fronte čez Tolminsko mostišče

Vir: Sedmak, D. (2010) Soška fronta/Soško bojevališče. Vojaška zgodovina 1/06, 49 – 54

Gorica ter Goriško mostišče je bilo zavarovano na črti:

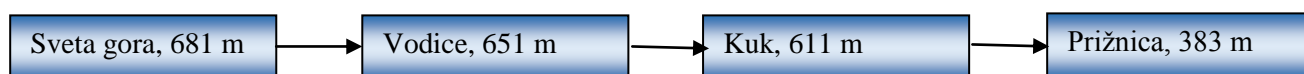
Slika 3: Obrambna črta Gorica

Vir: Sedmak, D. (2010) Soška fronta/Soško bojevališče. Vojaška zgodovina 1/06, 49 – 54

Med obema mostiščema je obrambna linija potekala po Banjški planoti, na kateri so bili pomembni braniki:

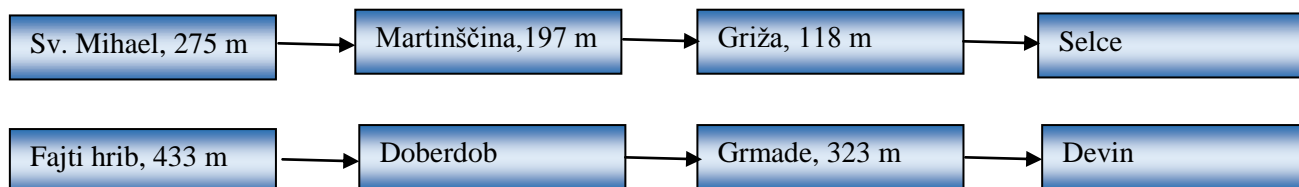
Slika 4: Obrambna črta med Tolminskim in Goriškim mostiščem

Vir: Sedmak, D. (2010) Soška fronta/Soško bojevališče. Vojaška zgodovina 1/06, 49 – 54

Od Gorice do morja je obrambna linija potekala po kraški planoti proti Trstu, v nadmorski višini od 50 do 550 metrov:

Slika 5: Obrambna črta od Gorice do morja

Vir: Sedmak, D. (2010) Soška fronta/Soško bojevališče. Vojaška zgodovina 1/06, 49 – 54

Linija soške fronte se je značilno spremenila v 6. ter 11. bitki, ko so Italijani zavzeli Gorico (6. bitka) ter planoti Doberdob in Banjšice (11. bitka).

Tako vidimo, da je severni del fronte, del katerega je bila tudi Batognica, potekal po zahtevnem gorskem terenu. Vladimir Gradnik v svoji knjigi Krvavo Posočje opisuje ta del fronte kot najtežji in najzahtevnejši (Gradnik, 1977, str. 32-33).

Gorsko bojevanje je zelo zahtevna oblika bojevanja. Po eni strani morajo vojaki premagovati nasprotnika, po drugi pa zahtevni teren ter nevarne vremenske razmere. Zasedba geografsko višjega položaja predstavlja prednost pred nasprotnikom, ker omogoča boljši pregled nad sovražnikovimi položaji.

Prav zato so že v prvih spopadih Italijani poskušali osvojiti vrh Krna, le-ta je s svojo višino 2.244 m predstavljal najboljši pogled na celotno linijo fronte na tem območju.

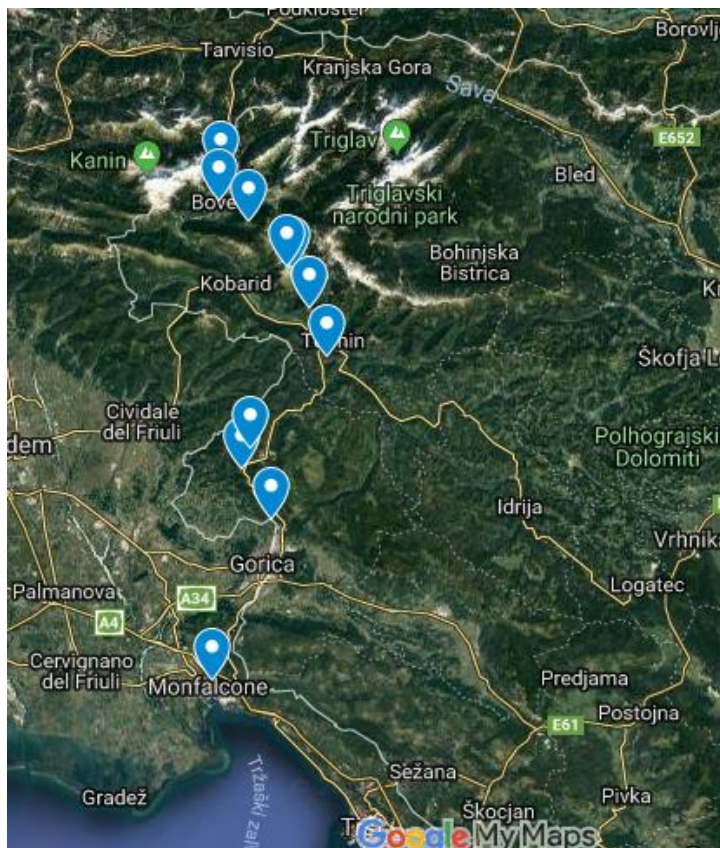
Iz spodaj priloženih zemljevidov, izdelane makete¹ ter zgoraj opisane linije fronte je razvidno, da je po osvojitvi Krna na poti do Mrzlega vrha ter posledično do Tolminskega mostišča bila še samo Batognica tista, ki je v dveh letih niso predali, s čimer so posledično ohranili pomemben strateški položaj na severni obrambni črti.

Spodaj so prikazani zemljevidi:

- zemljevid danes, prikazuje celotno linijo soške fronte, zemljevid sem uredil s pomočjo aplikacije Google Zemljevid;
- zemljevid severnega dela fronte, je urejen s pomočjo istega programa, vendar omogoča 3D-pogled, iz katerega je razviden zahteven teren;

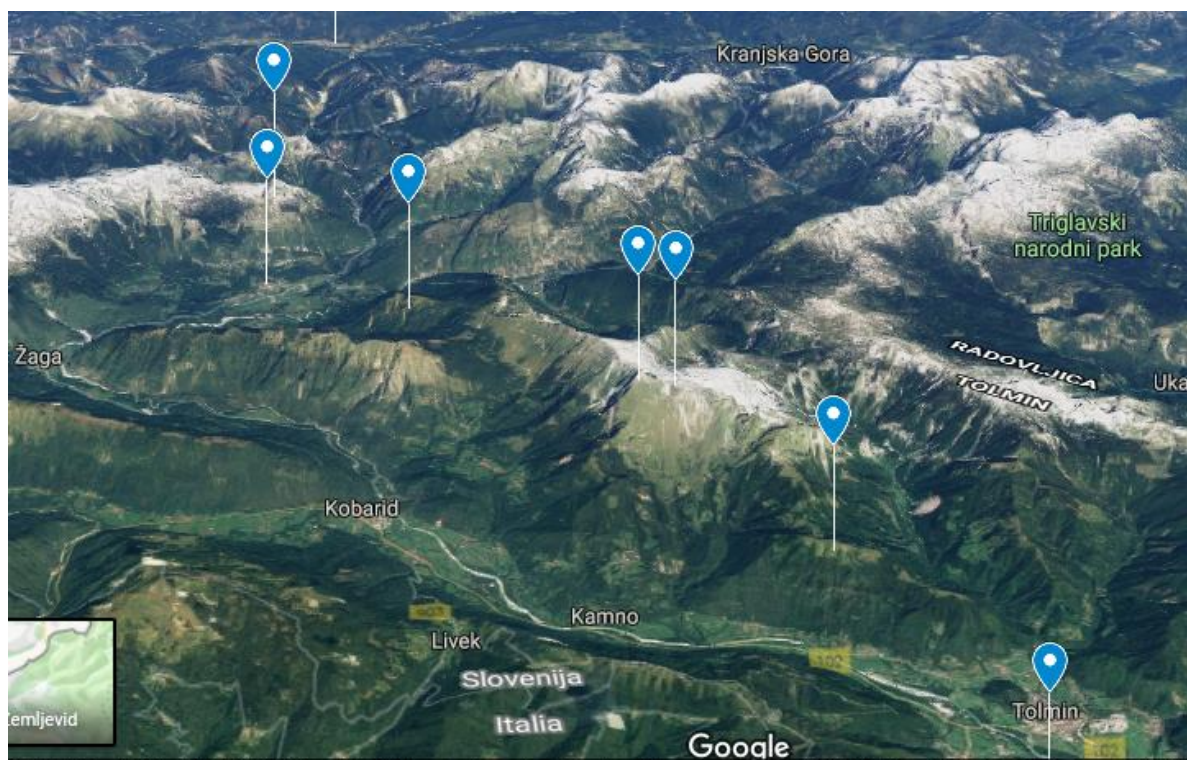
¹ Maketa je sestavni del naloge in je opisana v prilogi

- zemljevid celotne linije iz ilustrirane zgodovine Slovencev omogoča celoten podroben pogled na zgoraj opisano linijo fronte.

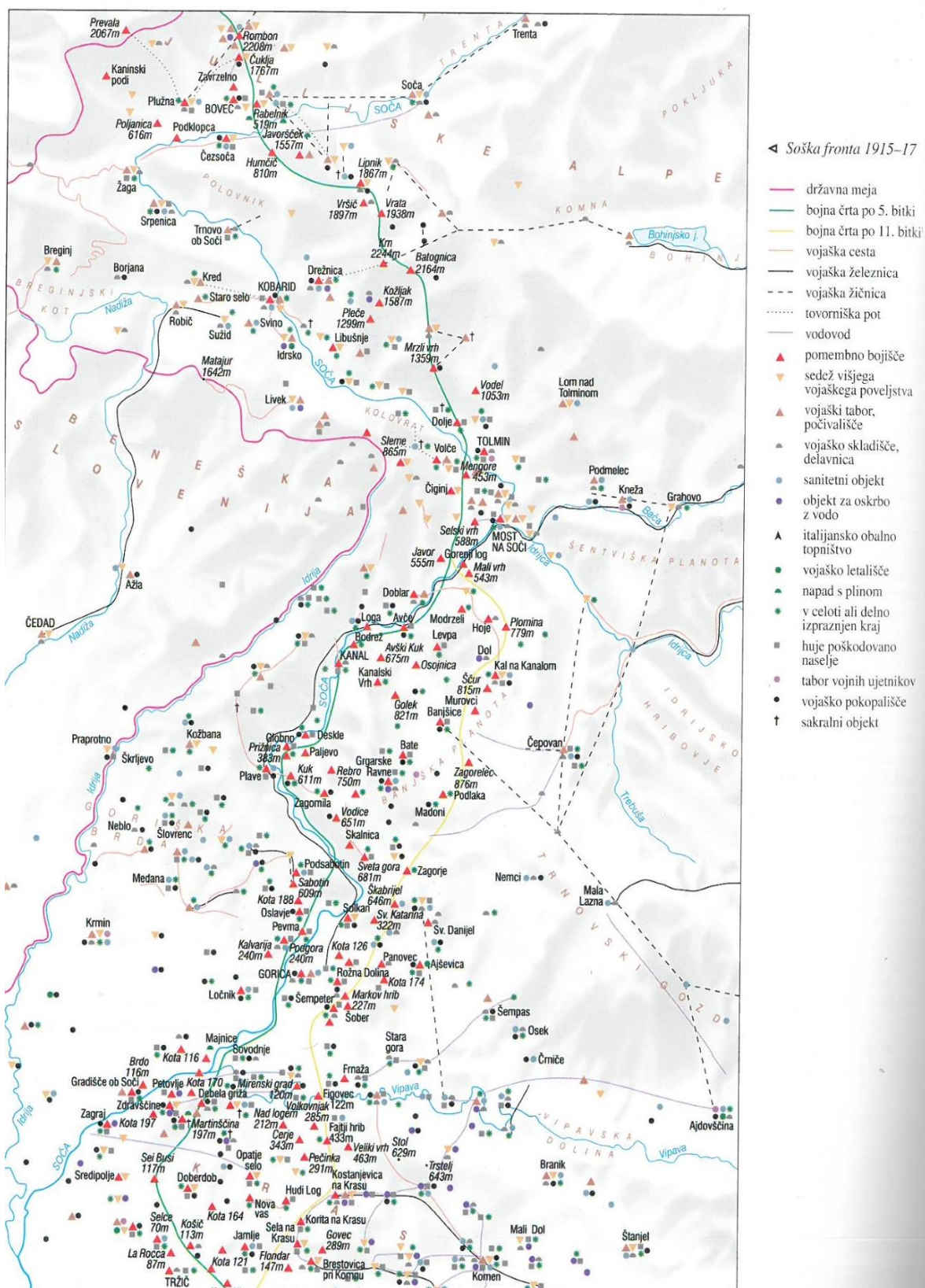
Vir: Avtor naloge s pomočjo aplikacije Google Zemljevid

Slika 7: Severni del soške fronte

Vir: Avtor naloge s pomočjo aplikacije Google Zemljevid)

Slika 8: Zemljevid soške fronte 1915-1917

Vir: Ilustrirana zgodovina Slovencev, 1999, str. 300

4.2. Soška frontah v številkah

Rad imam matematiko. Številke nam podobno kot črke lahko kaj povejo, ampak so bolj objektivne in dejstva predstavljajo brez olepšav. Zato sem pripravil pregled soške fronte v številkah. Številke brez besed pokažejo grozoto, nesrečo in nesmisel vojne. Dajo nam misliti. Številke nazorno prikažejo dogodke soške fronte in posledice le-teh.

Slika 9: Prikaz soške fronte v številkah

Legenda:

IT- italjanski vojaki;

AO- avstro-ogrski vojaki

Vir: Gradnik, 1977, str. 211-212; Simčič, 2006, str. 320; <https://www.sta.si/2379711/soska-fronta-v-stevilkah> - povzeto, 26. 10. 2018

Soška fronta je trajala 888 dni, dolga je bila 93 km. V tem času in na tem prostoru se je zgodilo:

- 12 bitk;
- 1.077.900 – vojakov je bilo izgubljeno na obeh straneh (ubiti, ranjeni, zajeti ali izginuli - do 12 ofenzive)²;
- 665.900 - od tega na italijanski strani;
- 412.000 - na Avstro-Ogrski strani;
- 80.000 - Slovencev so iz Goriške in Posočja zaradi soške fronte izselile avstrijske oblasti;
- 10.000 - 12.000 - Slovencev je izgnala italijanska stran;
- 230.000 – prebivalcev se je preselilo z območja kjer je potekala fronta.

(<https://www.sta.si/2379711/soska-fronta-v-stevilkah> - povzeto, 26. 10. 2018)

² upoštevano število ubitih, ranjenih in zajetih ali izginulih vojakov, v različnih virih se številke razlikujejo

5. MONTE ROSSO KRVAVI

Monte Rosso je italijansko ime za Batognico. Če prevedemo dobesedno, to pomeni Rdeča gora. Svoje italijansko ime je najverjetneje dobila zaradi potokov krvi, ki so se pretakali na Batognici v času vojne. Italijani so Batognico imenovali tudi Colleta Sonzo ali Sonzia, v spomin na majorja Sonza, ki je umrl v enem od napadov na vrh (Simič, 1998, str. 51).

Nemško ime za Batognico je Krn – Platte (Galič, Marušič, 2005, str.87), saj dejansko predstavlja nekakšno ploščad pred Krnom.

Ko sem stal na vrhu Batognice, si nisem mogel predstavljati, razumeti, kako se je mogoče v teh pogojih, na tem ozkem skalnatem območju bojevati. Na vrhu Batognice je planota, ki je dolga okoli 450 m in do 150 m široka. S severne ter južne strani se Batognica spušča v prepad, z zahoda od Krnske Škrbine je strma pot, po kateri so že v času vojne Italijani naredili stopnice za varen vzpon na goro. Na teh stopnicah, na tej planoti, so pred sto leti trpeli in umirali ljudje, ki so se pogumno bojevali eni proti drugemu.

Spodaj je slika, ki prikazuje vrh gore, takšno kot je zdaj, prekopana in prevrtana, razstreljena v vojni, s kupom ostankov. Mislil sem: »Ali je to res naredil človek?«

Slika 10: Batognica, vrh

Vir: Avtor naloge

Po uspešni italijanski zasedbi Krna je prav Batognica postala steber obrambe Avsto-ogrske vojske na tem delu soške fronte (Galič, Marušič, 2005, str. 85).

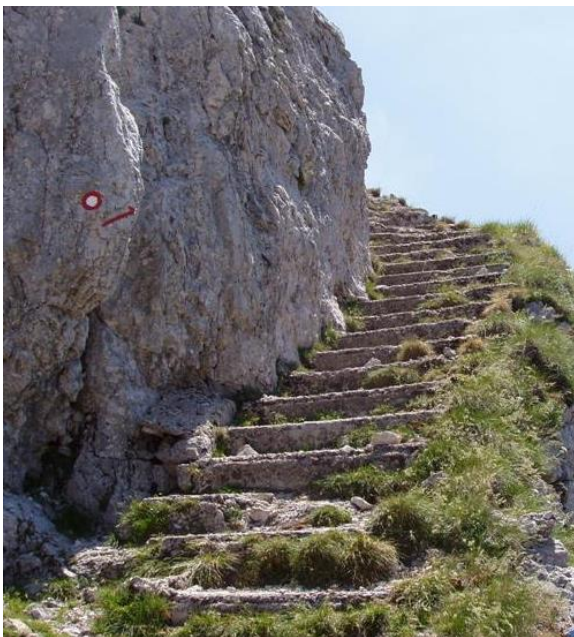
Če bi Italijani osvojili Batognico, bi lahko zasedli tudi pot proti Peskom, Mrzlemu vrhu in nato prodrli proti avstro-ogrskemu zaledju.

Batognica je najbolj trpela 21. 7. 1915. Nasprotniki so bili zelo blizu drug drugemu, 85 m je ločilo eno stran od druge. Obe vojski sta se močno utrdili, delali sta obsežne sisteme kavern in drugih rovov, v katerih so vojaki nato preživeli dve leti.

Premik ali okrepitev položajev sta bila onemogočena za obe strani zaradi:

- zahtevnega terena, ki sem ga opisal že zgoraj - robovi platoja strmo padajo vsaj 100 m globoko, dostop je omogočen samo na ozkih skalnatih stopnicah, tudi zdaj je ta del zaščiten za pohodnike z jeklenicami ter klini (slike 11-12);
- topovskega obstreljevanja - gorski topovi Italijanov so s Krna obstreljevali položaje avstro-ogrške vojske, avstro-ogrsko topništvo je vračalo napade na italijanske položaje.

Slika 11: Stopnice na Batognico

Vir: Avtor naloge

Slika 12: Strm spust, Batognica

Vir: Avtor naloge

Največje groze položaja vojakov na Batognici je opisal Ivan Matičič v svoji knjigi Skozi plamene prve svetovne vojne, izdane v letu 2016. Najraje bi kar citiral celotno stran 188-189, ampak bom navedel le določene odlomke, ki so se mi najbolj vtisnili v spomin.

»Batajnica (tako so imenovali Batognico) je predstavljala obupen položaj za oba sovražnika, njuna najboljša zaveznika sta bila megla ali tema, dan za dnem so se odigrali strahotni bližinski boji. Tu je bilo prizorišče same groze.«

»Kdo se je tu boril in umiral? Bosanski, hrvaški in ogrski polki, avstrijski in tudi nemški. Oficirja, ki je bil politično nezanesljiv, so premestili na Batajnico, da se je tu – prevzgajal. Brezupna postojanka! Vse te bedne množice so tičale na Batajnici in umirale med skalovjem, bodečo žico in snežnimi zameti, obdane okoli in okoli s temnimi prepadi.« (Matičič, 2016, str. 188)

Ob obisku Kobariškega muzeja sem pri vhodu v belo sobo prebral odlomek iz dnevnika italijanskega soldata:

"Danes nadaljujem z dnevnikom. V štirih dneh, ki sem jih prebil na Batognici, nisem mogel pisati. V teh dneh sem doživel najbolj žalostne grozote te strašne vojne ... 29. sem bil 24 ur v strelskem jarku in čepel med trupli naših fantov in sovražnikov. Smrad je bil neznosen, ... Vode je malo in smrdi. Prinašajo jo v mehovih. Dva dni nisem ne pil, ne jedel ..." (Virgilio Bonamore, Dnevnik 1915).

Iz vseh teh opisov in spominov sklepam, da je na Krnskem odseku bila Batognica zagotovo najbolj krvavo bojišče.

5.1. Batognica skozi bitke soške fronte

Boji na Batognici so potekali vsak dan. Po zavzetju Krna je bila Batognica na tem delu fronte naslednji cilj za Italijane.

Že med 1. soško bitko so italijanske enote »Exilles« in »Cividale« izgubile več kot 200 ljudi ob neuspešnih napadih na Batognico (Galič, Marušič, 2005, str. 86).

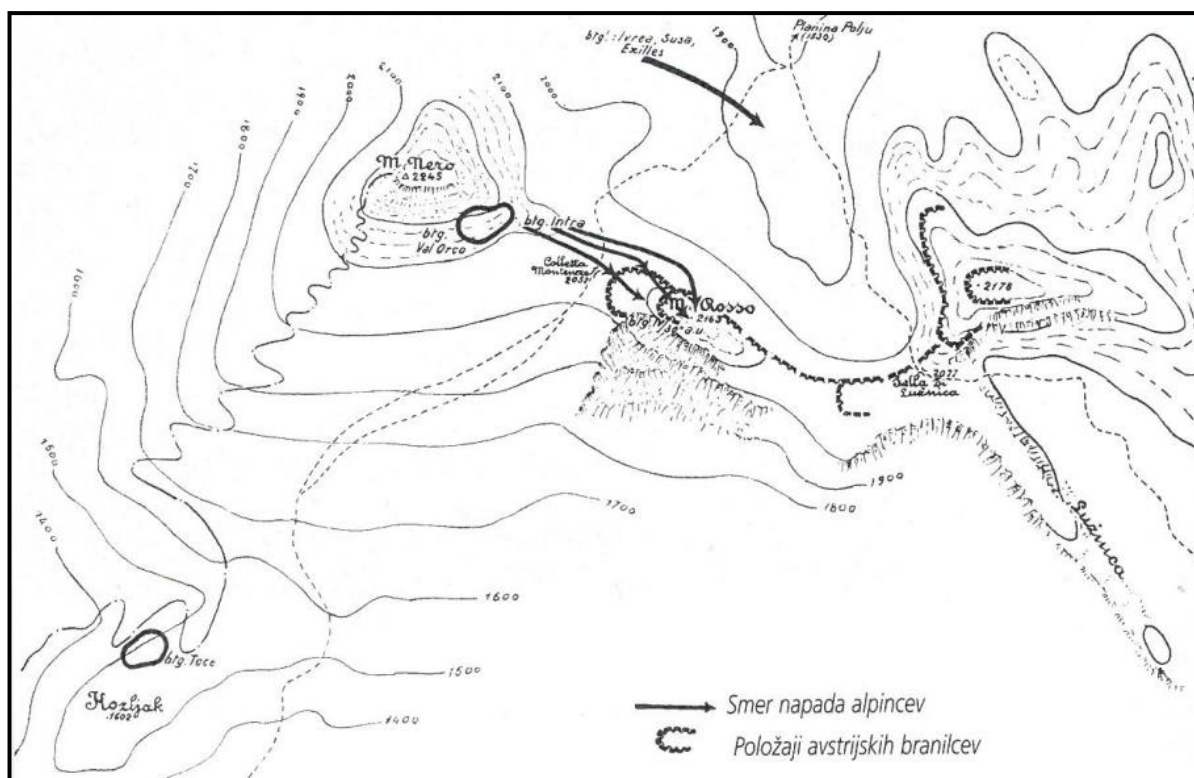
V bitkah za Batognico 3. 7. so se posebej izkazale hrvaške enote – IV. bataljon 53. zagrebškega polka iz sestave 8. gorske brigade.

V času 2. soške bitke - med 19. in 21. julijem - je bilo na Batognici najbolj krvavo.

Posebej so se izkazali italijanski vojaki 8. divizije bersaljerjev in dve brigadi alpincev, ki so osvojili koto 2163-vrh Batognice ter koto 193.

Alpinci iz bataljona Intra so 21. julija ob topniški podpori prodrli do nasprotnikovih rogov in v bojih z bajoneti prisilili 3. avstro-ogrsko brigado k umiku. Na bojišču velikem 270x65 metrov so branilci izgubili 1300 mož, napadalci so plačali uspeh z 18 častniki in 753 alpinci (Galič, Marušič, 2005, str. 87).

Ne glede na vse napore z italijanske strani, večjega premika ni bilo več. Obrambna Avstro-ogrsko črta je bila prestavljena le za nekaj sto metrov na vzhod (Simčič, 2006, str. 66).

Vir: Simčič, 2006, str. 66

Major Rinaldi, častnik italijanskega bataljona Intra, je zapisal, da je bila planota zvečer tega dneva pokrita s trupli (Simič, 1998, str. 52).

V času 3. soške bitke, 21. 10., so bataljoni 33. italijanske pehotne divizije poskušali zavzeti Batognico in greben Leskovški vrh-Stador-Sleme. Napad je zavrnil II. bataljon - 34. pehotnega polka branilcev.

27. oktobra se je v Krnskem pogorju začel snežni metež, ki je za dalj časa prekinil boje v visokogorju (Galič, Marušič, 2005, str. 92).

Od jeseni 1915 do leta 1917 na Batognici ni bilo večjih spopadov. Razen 15. 5. 1916, ko so avstro-ogrski vojaki poskušali zasesti zahodni del Batognice. S tem namenom so močno obstreljevali italijanske položaje, prebili so se na vrh, vendar ga niso obdržali. Napad sta ustavila bataljona Val Tanaro in Val Stura, ki sta bila podprta z mitraljezi bataljona Dronero s Krna. Tako so bile AO enote prisiljene k umiku na izhodiščne položaje (Simič, 1998, str. 97).

Na zahodnem grebenu Batognice, ob vojaški poti, stopnišču na Batognico sem fotografiral spomenik vojakom alpinskega bataljona Val Tanaro.

V skalo je vklesan spominski napis, datiran 31. 5. 1916. Iz tega lahko sklepam, da je ta napis nastal po odbitem napadu 15. maja 1916.

Slika 14: Spomenik vojakom alpinskega bataljona Val Tanaro

Vir: Avtor naloge

Na spomeniku je napis:

Sovražnika nagnali v beg,
končno strli krivične meje in
pogumno bojujoč se za nove meje domovine
vojakom bataljona Val Tanaro, prvega polka Alpinov.

V spomin na poveljčani rod
tukaj na prepadnem vrhu gore,
rdečem od krvi, kamenja in imena,
posvečamo tale spomenik
v želji, da z božjo naklonjenostjo zaščiti
združena trupla padlih v boju
na poljih in jarkih
v besnenju dežja in Avstrijcev.

Vir: <http://register.prohereditate.com/sl/object/A0088/> - povzeto, 21. 11. 2018

Po tej interpretaciji sem se spraševal, ali resnica v vojni obstaja ali je pomembno, kdo ima prav, kdo zmaga. Ampak o tem v 6. poglavju.

Tukaj pa lahko le še dodam, da so se po neodločenih napadih na Batognico Italijani odločili za minsko vojno. Minska vojna na Batognici se je dogajala v času 11. soške bitke.

5.2. Minska vojna

Minska vojna je način bojevanja, pri katerem je treba pod položaje nasprotnika izkopati podzemni rov, minsko komoro na koncu rova napolniti z eksplozivom in razstreliti celotne nasprotnikove položaje (Simič, 1998, str. 97).

Največ informacij o minski vojni na Batognici sem našel v knjigah Po sledih soške fronte ter Tolminsko mostišče I. V zadnji je tudi preveden odlomek iz članka Der Minenkrieg am Krn 1917 avtorja Oscarja Wolf-Schneiderja von Arno (polkovnik). Članek je bil objavljen leta 1936 v avstrijski vojaški reviji Militärwissenschaftliche Mitteilungen.

Po njegovih spominih so Italijani vztrajno poskušali zavzeti 80 m široko planoto na Batagnici (to sem opisal že prej), vendar so njihovi napadi bili vedno krvavo odbiti.

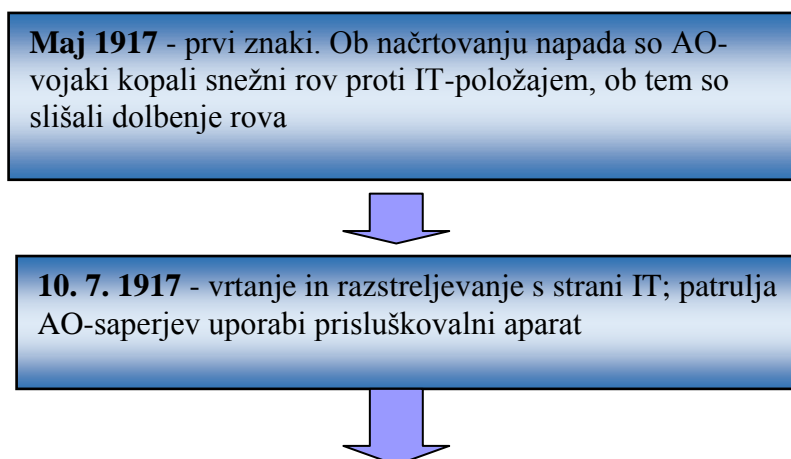
Prav zaradi majhne širine bojišča je bila Batognica najbolj primerna za minsko vojno.

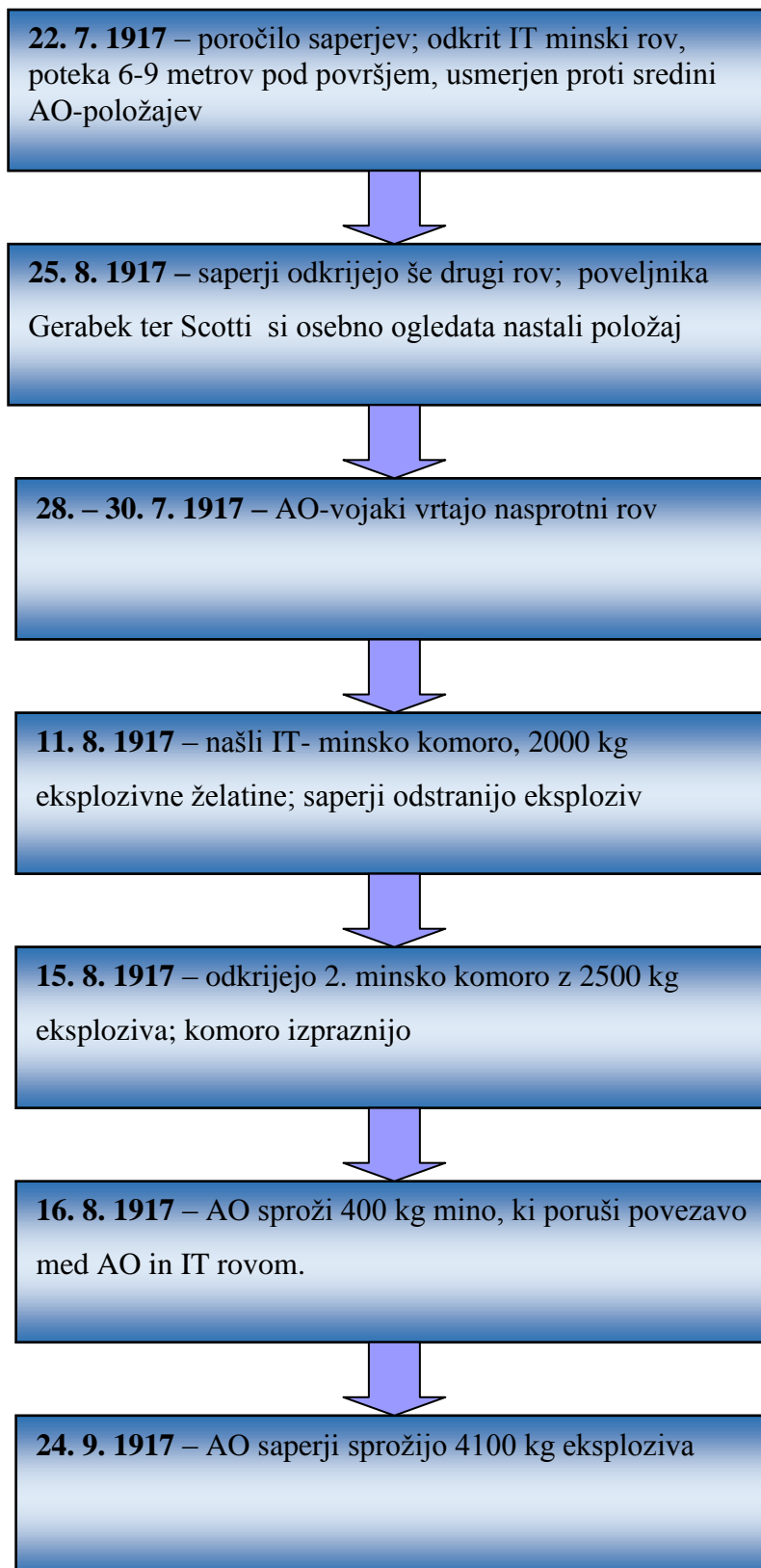
5.2.1. Kronologija dogodkov

V tem poglavju bom sistematiziral oz. kronološko razvrstil vse podatke, ki sem jih našel o poteku minske vojne. Na ta način želim dobiti skupno sliko celotnega dogodka.

Dogodke povezane z minsko vojno na Batognici lahko časovno uvrstim med 10. ter 11. soško bitko. Mesec dni po zadnji eksploziji se je začela 12. soška bitka. Avstro-ogrski vojaki so že prvi dan zasedli Batognico.

Preglednica 2: Kronološki opis minske vojne

Legenda: IT- italijanski vojaki, Italija AO- avstro-ogrski vojaki, Avstro-Ogrska

Vir: Simič, 1998, str. 97-103

5.2.2. Podzemni rovi in sledovi minske vojne

Iz opisa planote v 5. točki je razvidno, da je Batognica predstavljala odprto bojišče. Spopadi so potekali vsak dan, nasprotniki so bili zelo blizu drug drugemu. Zato so bili zaradi posebnega terena ter bližine obeh strani vojaki, da bi se zaščitili, prisiljeni graditi jarke in kaverne. Geološka zgradba Batognice, ki je sestavljena iz apnenca, je temu pomagala. Tako so nastajali celi sistemi jarkov, povezanih med sabo. Urejeni so bili tudi prostori za bivanje, ki so bili obiti z lesom. Na Batognici je bilo odkritih 500 m podzemnih rovov, danes je dostopno le 310 m ohranjenih rovov (Simić, 1998, str. 98).

Iz podzemskih rovov so bili na površje skopani jaški. Jaški so služili kot vhod za vojake.

V rovih so bile tudi speljane električne in telefonske napeljave.

(Za mojo raziskavo je bilo nujno, da si ogledam Batognico. Ko smo dosegli njen greben, je začelo deževati. Z lučko na glavi smo se podali v rove.) Že pred vhodom v kaverno sem naletel na ostanke iz vojne, ki so jih predhodni radovedneži pustili pred vhodom: žice, ostanki orožja.

Slika 15: Ostanke pred vhodom v kaverno

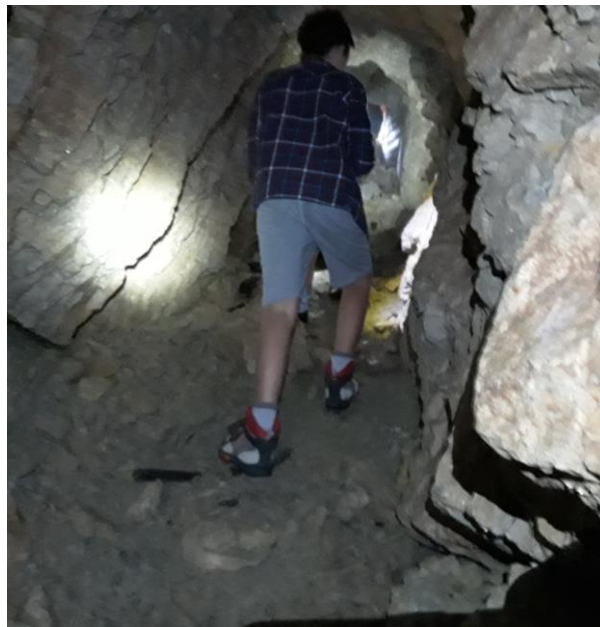
Vir: Avtor naloge

Vstopili smo čez glavni vhod v avstro-ogrski podzemski sistem pod južnim robom planote.

Slika 16: Vhod v kaverno pod južnim robom

Slika 17: V rovu

Vir: Avtor naloge

Vir: Avtor naloge

V rovu je bilo polno lesa, ki so ga verjetno potrebovali za ureditev bivalnih prostorov.

S pomočjo zemljevida iz knjige Po sledih soške fronte na strani 100 ter lastnega raziskovanja sem izdelal maketo Podzemni rovi in sledovi minske vojne na Batognici.

Slika 18: Maketa rogov

Avtor naloge

5.2.3. Gjuro Hoffman - junak minske vojne na Batognici

V vojni umirajo ljudje in se rojevajo junaki, imena katerih poznajo še naslednje generacije. Obrazi in dejanja ostanejo zapisani v zgodovino čez stoletja.

Kdo je Gjuro Hoffmann?

Gjuro Hoffman je bil hrvaški nadporočnik saperskega bataljona 13, leta 1916 je bil v rezervi tega bataljona. Pred vojno je bil civilni geometer (Galič, Marušič, 2005, str. 313).

Slika 19: Izpis iz knjige Cesarjeva kraljevska vojska

Sappeurbataillon Nr. 13		
Oberstleutnant		
Jenkner Otto		
Major		
Müller Adolf		
Hauptleute		
Ambroz Edl. v. Dellfingen Rudolf MVK.3.(KD)	Bittner Karl MVK.3.(KD)	Komers Eduard MVK.3.(KD)
Neumeister Gustav	Kováčič Norbert MVK.3.(KD)	Kurbos Georg MVK.3.(KD)
Schwarz Leopold MVK.3.(KD)		
Oberleutnants		
Urban Alfred	Blank Anastasius	Opačić Friedrich
Guth Josef MVK.3.(KD)	Bäse Viktor MVK.3.(KD)	Jurkovic Edoard
Zorlic Wladimir MVK.3.(KD)	Schivanovits Stephan MVK.3.(KD)	Seehars Alnis
Danda Cyril	Zárics Emil MVK.3.(KD)	Bíéesz Michael
Riecker Erich	Lutic Viktor MVK.3.(KD)	
Leutnants		
Kirchbaum Oskar	Baumann Kurt	Biasch Franz
Punek Georg	Hrachowina Adolf	
Fähnrich (Vakat)		
Militärarzt, Dr. med. (Vakat)		
Trappenrechnungsführer		
Procházka Augustin Li-Rechnf.		
In der Reserve		
Hauptmann		
Weitzenböck Roland Dr. phil. B. O.		
Oberleutnants		
Fabián Josef	Juhn Sročko	Papp Johann
Goldstein Otto	Vitásek Bruno	
Leutnants		
Schneider Otto	Endlicher Alfred	Hoffmann Gjuro
Cervenka Franz	Košak Adolf	
Leutnants		
Vraný Karl	Schreiber Andreas	
Fähnriche (Kadetten)		
Katušić Blaž	Jurbačić Stanko	Cossanich Nikolaus
Plessing Theodor		

Vir: https://library.hungaricana.hu/hu/view/RanglistenHeeres_1916/?pg=860&layout=s-povzeto, 30. 1. 2019

Na njegovem portretu vidim vojaka z veliko odlikovanji, strogim pogledom in utrujenimi očmi. Pogumna drža nakazuje hrabrost in odločnost.

Slika 20: Portret Gjura Hoffmanna

Vir: Galič, Marušič, 2005, str. 313

Ko so na Batognici ugotovili, da se pripravlja minska vojna, je bil poklican na to krvavo goro. Noč in dan so pod njegovim budnim nadzorom vrtali rove, da bi prišli nasproti Italijanom, nakar so nekega dne odkrili desko, ki je štrlela iz poškodovane strehe rova. Bili so tik pod sovražnikovo minsko komoro. Ostali sta jim dve možnosti: ali skupaj s posadko zapustijo Batognico ali onemogočijo detonatorje, ki bi vsak čas lahko vse vrgli v zrak. Pogumni nadporočnik Gjuro je sprejel drzno odločitev - osebno je prerezal žice detonatorjev in rešil posadko na Batognici. Potem je s svojimi saperji prenesel 2000 kg želatiniranega nitroglicerina, ki detonira že, če nanjo iz višine 15 cm pade 2 kg težka stvar. Odstranili so 21 električnih vžigalnikov, enega so pustili, da bi videli, kdaj so Italijani hoteli sprožiti mino. Postavili so stražo, ki je nekaj dni kasneje slišala italijanske glasove. Obvestila je Hoffmana, ki je sprejel najbolj drzno odločitev: najbližjemu podčastniku je vzel revolver in s petimi možmi stekel v rov. Prišel je pravočasno – Italijani so začeli odstranjevati vreče s peskom, s

katerimi so zgradili minski rov. Z revolverjem je začel streljati čez luknje med vrečami, Italijani so vrgli nekaj ročnih bomb in zbežali, Hoffman jih je spremljal še naprej, dokler ni prišel do odcepa. Z nekaj vrečami peska so zadelali glavni rov, nakar so Italijani prišli z mitraljezom, vojska Avstro-Ogrske se jim je postavila nasproti s tremi puškami. Šele, ko so tudi njim prinesli mitraljez, se je Hoffman posvetil drugemu odcepu. Tam je bila tudi minska komora. Hoffman jo je spet onesposobil. Začeli so prinašati želatino. Od hlapov želatine so vojaki padli v nezavest, ampak zahvaljujoč pogumu in trdemu delu je še 2500 kg razstreliva zamenjalo lastnika. Italijani so aktivirali neškodljivo tretjo mino, Avstrijci so jim še istega dne odgovorili in z mino zasuli vse jarke. Minske vojne je bilo konec. Sovražnikov cilj je bil s pomočjo dinamita razstreliti Batognico, prevzeti položaje na Lužnici, z boka napasti Mrzli vrh in na ta način zavzeti celotno Tolminsko oporišče. Tako je Hoffman s svojimi drznimi in pravočasnimi odločitvami dvakrat rešil Batognico in preprečil napad Italijanov.

Hoffman je bil nagrajen z največjo nagrado – viteškim križcem Marije Terezije. V vsej vojni jih je bilo podeljeno le 110. viteških križcev (Galič, Marušič, 2005, str. 312-314; Simić, 1998, str. 97-103).

6. POSLEDICE BOJEV SOŠKE FRONTE ZA PREBIVALSTVO

O posledicah vojn je napisano veliko knjig. Vsi vemo, kaj prinese vojna, ampak žal nas zgodovina ne izuči. Vedno znova nastajajo konflikti, ki zahtevajo človeška življenja.

Prav zato mislim, da moramo vse bolj glasno, odkrito in pogosto govoriti o škodi, posledicah in odrekanih zaradi vojn.

Z začetkom vojne na soški fronti se je življenje ljudi ob Soči drastično spremenilo. Zaradi bližine fronte sta obe strani izselili bližnje vasi. Ljudje so izgubljali domovino, domove, družine, svoje običajno življenje. Poleg vojnih žrtev je vojna prinesla ogromno civilnih. Številke sem že navajal v poglavju 4.2. Nekateri so umirali že na poti do taborišč, nekateri v taboriščih, le redkim se je uspelo vrniti. Uničena in poškodovana so bili naselja, spomeniki kulturna dediščina, tudi za okolje, ki je bilo uničeno in zastrupljeno, so bile posledice katastrofalne,

V tem poglavju sem razdelil posledice v tri skupine. Podrobneje so opisane vsaka v svojem poglavju.

6.1. Uničevanje narave

Vojna je korenito spremenila podobo narave. Posledice so še zdaj vidne, čeprav je minilo že 100 let. Od dolgotrajnih spopadov je bilo prizadeto živalstvo, rastje, prst in relief.

Vpliv vojaških akcij na naravo je viden iz preglednice:

Preglednica 3: Vpliv vojaških akcij na naravo

NAČIN BOJEVANJA	POSLEDICE V NARAVE
kopanje jarkov	sprememba reliefa
	mešanje prsti
	teptanje trave
	uničevanje življenjskega prostora rastlin in živali
intenzivno obstreljevanje	uničevanje gozda
	onesnaževanje
	erozija prsti
zažigalne in plinske granate	onesnaževanje prsti
minska vojna	uničevanje travnikov
	sprememba reliefa

Vir: Komac, 2016, Zbornik Begunci, 2016, str. 116

Na območju soške fronte je bilo poškodovanih ali uničenih 1100 km² kmetijskih zemljišč in gozdov (Komac, 2016, Zbornik Begunci, str. 120). 2 do 3 mio. granat so izstrelili povprečno v času ene bitke na soški fronti (Vir: <https://www.sta.si/2379711/soska-fronta-v-stevilkah> - povzeto, 30. 1. 2019).

Prav Batognica je v tem primeru najboljši prikaz katastrofalnih posledic bojevanja, razkopana z jarki in razstreljena v minski vojni. V poglavju 5.2.2 so podrobno opisani podzemni rovi, ki so razrušili zgradbo gore, spremenili relief. Zaradi kopanja le-teh so umirali ljudje in narava. Zdaj pa so le del naše zgodovine.

Slika 21: Batognica, mesto podzemne eksplozije

Vir: Avtor naloge

Slika 22: Batognica, ob poti, kaverne

Vir: Avtor naloge

6.2. Begunstvo

Begunec je oseba, ki beži iz domovine pred nevarnostjo, preganjanjem ali neprijetnostmi zaradi vojnih, političnih, religioznih ali rasnih razlogov.

(Vir: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Begunec> - povzeto, 30. 1. 2019)

Že v definiciji besede begunec naletimo na nesmisel pojva »begunstvo« - oseba, ki beži iz svoje domovine, iz urejenega in ljubega okolja. Torej prisiljena je bežati, prisiljena zapustiti svojo hišo, svojo zemljo, svoje z ljubeznijo urejeno okolje.

Spodaj so slike, ki prikazujejo žalost, skrb, izgubljenost na obrazih ljudi.

Slika 23: Begunci

Vir: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Begunci-zaledje-soska-fronta-ww1-svetovna-vojna-hrani-goriski-muzej.jpg> – povzeto, 30. 1. 2019

Slika 24: Izseljeni begunci iz Čepovana

Vir: http://www.zal-lj.si/files/delightful-downloads/2016/08/katalog_kor5-kon%C4%8Dna.pdf – povzeto, 31. 1. 2019

Linija soške fronte je razdelila usodo prebivalstva Posočja na tiste, ki so postali begunci v Italiji in begunci v avstro-ogrskih deželah. Ne enih ne drugih ni čakalo lepo življenje.

V slovenskih deželah je ostalo okoli 50 000 beguncev, pogoj za to je bil, da so se zmoгли sami preživljati, da ne bi bili prebivalstvu v breme. Zato so pomagali v vojaških delavnicah ter tako vzdrževali svoje družine.

Begunska taborišča Steinklamm, Gmünd, Wagna, »slovenski« Bruck na Litvi in »poslednje« Strnišče, so postala vojni dom ostalim 30 tisočim beguncem.

Življenje v begunskih taboriščih je potekalo v ustaljenem predpisanem redu:

- omejeno gibanje;
- urnik hranjenja;
- obiskovanje šole;
- delavnice;
- urejanje prostorov.

Tretje leto vojne, ko je v monarhiji zavladovalo veliko pomanjkanje, je tudi v begunska taborišča vstopila huda lakota, bolezni, zavladovala sta nezadovoljstvo in nestrpna želja po vrnitvi (Černilogar, Galič, Pirih, Svoljšak, 2005, str. 15-20).

Na prvi pogled se življenje beguncev zdi urejeno, ampak svobode ter domačega kraja ne morejo zamenjati nobeni urejeni varni pogoji. Zavedanje dejstva, da je tvoj rodni kraj napaden, uničen, je dodatno izčrpavalo in bremenilo ljudi.

V zaključku tega poglavja bi rad navedel sliko našega umetnika Frana Tratnika, ki je s svojim delom naredil največji poklon množici obupanih ljudi, ki jo preganjajo grozote sveta.

Ob tej sliki besede niso potrebne.

Slika 25: Begunci, Franc Tratnik

Vir: <https://img.rtvsl.si/up/upload/2018/06/14/65506264.jpg> – povzeto, 31. 1. 2019

6.3. Ujetniki

»Tukaj imamo še slabše, moramo delati, ko je to državno delo, prisiljeni smo, imamo železniškega mojstra – vodjo, ki je kot zverina, sili in vleče nas na delo, pa če si bolan ali zdrav. Če človek ostane doma bolan, je prav tako prizadet, ker je v barakah tako tesno in vlažno, da ne moreš ponoči spati in je zelo nezdravo. Ne bojte se, ostali bomo to, kar smo: zvesti sinovi domovine, za katero smo pretakali svojo kri.«
(http://www.100letprve.si/i_svetovna_vojna/ujetniki/index.html - povzeto, 31. 1. 2019)

Nedvomno je največja žrtev vsake vojne človek – vojak. Kaj ga lahko doleti na bojni črti ali smrt ali trpljenje v ujetništvu? Ujetnike so izkoriščali za najtežja dela. Živeli so v

pomanjkanju in slabih pogojih, niso smeli imeti stikov s prebivalstvom, prebivalstvo pa jih je moralo obravnavati zgolj kot delovno silo in ne kot ljudi.

S posebno odredbo najvišjega poveljnika jugozahodne fronte je bilo novembra 1915 prepovedano navezovanje kakršnih koli stikov med prebivalstvom ter ujetniki. Za kršitev tega določila so bile določene visoke kazni (Vir: Černilogar, Galič, Pirih, Svoljšak, 2005, str. 35).

Sem tudi ruski državljani, zato s ponosom in žalostjo vedno radi obiščemo Rusko kapelico na Vršiču. Prav ta spomenik povezuje različne narode in nas opominja na strašne napake preteklosti.

Leseno kapelico so zgradili preživeli ruski ujetniki v spomin na svoje tovariše, ki jih je leto prej ob gradnji ceste čez Vršič zasul snežni plaz. Pri težaških gradbenih delih je sodelovalo okoli 12.000 ruskih vojnih ujetnikov, s katerimi niso ravnali nežno; zaradi bolezni, podhranjenosti in izmučenosti naj bi jih umrlo več tisoč, po nekaterih ocenah celo 10.000. Zaradi snežnih plazov je umrlo 300 Rusov, pri čemer jih je več kot tretjina izgubila življenje v enem samem plazu, zaradi katerega je bila zgrajena tudi Ruska kapelica (Vir: <https://www.portalplus.si/1652/ruska-kapelica/> - povzeto, 31. 1. 2019).

Slika 26: Ruski vojni ujetniki ob cesti, ki so jo gradili

Vir: <https://www.portalplus.si/1652/ruska-kapelica/> - povzeto, 31. 1. 2019

Slika 27: Na Ruski cesti, Vršič

Vir: Avtor naloge

Slovenski vojni ujetniki so bili najprej razporejeni v taboriščih v ukrajinskem zaledju fronte. Več je bilo ujetnikov, več taborišč je nastajalo. Nova taborišča so nastajala v evropski Rusiji, v Sibiriji in v osrednji Aziji.

Zaradi razdalje je pot do taborišč trajala tudi več deset dni. V večini ujetniških taborišč so bile težke življenjske razmere. Nesrečneži so živeli v prenatrpanih barakah, vojašnicah, izpraznjenih šolah ali drugih stavbah. Veljala so stroga pravila in urniki, svobode skoraj ni bilo, preskrba z osnovnimi življenjskimi potrebščinami pa zelo slaba. Živeli so v grozljivih okoliščinah: ostre zime, hud mraz, velika vlaga in vročina v poletnih mesecih, slabe higienske razmere in posledično tudi epidemije kolere, tifusa, malarije.

Vojni ujetniki so domov smeli pisati le kratka pisma in dopisnice, od doma se prejemale denar in potrebščine. Slovenski vojni ujetniki so delali v rudnikih in na železnici pod povsem nesprejemljivimi okoliščinami. Delavniki so bili dolgi od 12 do 18 ur. Mnogi so zaradi prenapolnjenih taborišč živeli in delali pri kmetih in posestnikih, nekateri so z njimi navezali

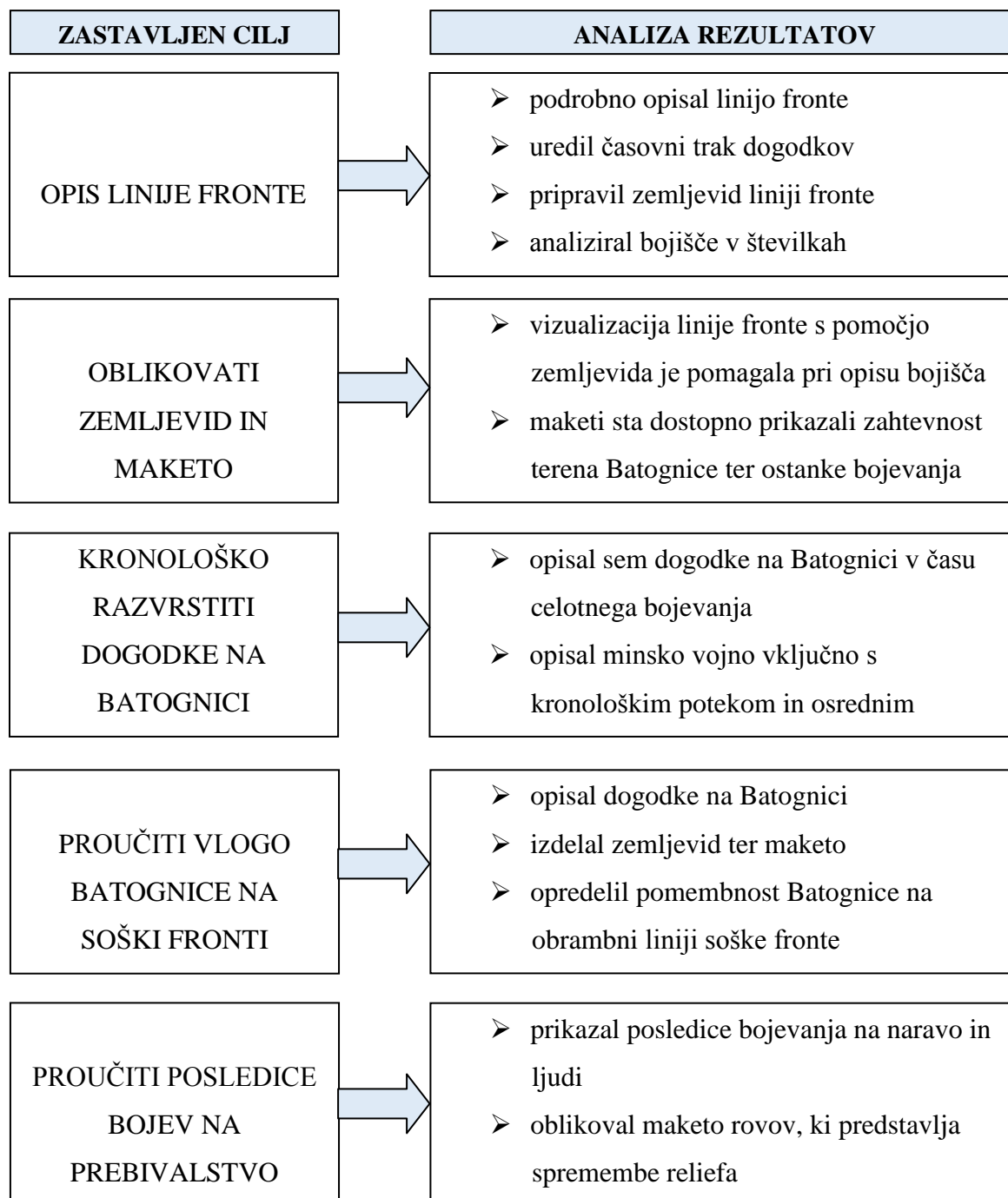
dobre odnose in se naučili tudi ruski jezik, kar jim je olajšalo nadaljnje življenje v vojnem ujetništvu.

Vrnitev v domovino je bila težka izkušnja. Pogosto jih doma ljubljene niso več pričakovali, saj so se mnogi vrnilo tudi več kot deset let po odhodu na bojišče. Poleg tega pa so se vrnilo v novo državo in novo družbeno okolje. Okolje jim ni bilo nenaklonjeno, predvsem zaradi možnosti širjenja drugačnih političnih pogledov, s katerimi so se ujetniki seznanili v Rusiji. (http://www.100letprve.si/i_svetovna_vojna/ujetniki/index.html - povzeto, 31.1.2019)

7. RAZPRAVA

Na začetku svojega raziskovanja sem si zastavil določene cilje in oblikoval hipoteze. S pomočjo preglednice predstavljam analizo doseženih ciljev.

Preglednica 4: Analiza doseženih ciljev

Vir: Avtor naloge

Glede na postavljene cilje sem na začetku naloge oblikoval tudi hipoteze:

H1: Batognica je predstavljala pomembno bojišče na soški fronti

Glede na rezultate raziskovanja to hipotezo lahko potrdim. Po hitremu zavzetju Krna takoj na začetku soške fronte je Batognica postala osnovna obrambna točka na tem delu bojišča. Predaja Batognice je odpirala pot v smeri Lužnice in Peskov, posledično do Tolminskega zaledja.

Direktno potrditev moje 1. hipoteze sem našel tudi pri Vasji Klavori:

»Zato so storili vse, da bi Batognico obdržali. Avstro-Ogrski poveljniki so ocenjevali Batognico kot pomembno strateško bojišče in da ima tudi pomembno moralno vrednost« (Klavora, 2004, str.227).

H2: Vrh gore je bil uničen zaradi minske vojne

Tudi to hipotezo sem potrdil. Vrh gore je bil razrušen zaradi minske vojne. Mesto podzemne eksplozije je označeno na vrhu Batognice.

H3: Posledice spopadov so še vedno prisotne, ne glede na to, da se je vojna končala pred sto leti.

Bodeča žica, ostanki orožja, kraterji eksplozij, kaverne, rovi - vse to sem videl na Batognici. Po 100 letih vojne narava ni pozabila na dogajanja, ni jih mogla skriti. Hipoteza je podkrepljena tudi s slikami in maketo rovov.

8. DRUŽBENA ODGOVORNOST

V svoji raziskovalni naloga sem predstavil, opisal soško fronto, prikazal sem vpliv vojne na prebivalstvo in naravo.

Smo 100 dolgih let oddaljeni od tragičnih dogodkov in smo vsak dan bližje novim konfliktom. Ali ni naloga zgodovine, da nas opominja na uspehe in pretekle napake? Ali smo slabi učenci? Po prvi svetovni vojni je sledila druga in po njej še številne vojne na različnih koncih sveta; vsak dan nekdo umre, ker je nekdo nameril orožje vanj.

Vojna ruši etiko, moralo, uničuje osnovna načela družbene odgovornosti, prebuja prvinske nagone.

Kako to preprečiti ? Ali lahko kaj ukrenimo?

Prepričan sem, da lahko. Vsak izmed nas lahko pove svoje mnenje, dovolj glasen in prepričljiv moraš biti. In ne glede na to, koliko knjig je napisanih, koliko besed je izrečenih, nikoli ne bo premalo in nikoli ne bo dovolj, da vedno znova raziščeš, spomniš sebe in okolico: »Naj se ne ponovi!«

Medtem ko sem vztrajno obračal strani knjig in brskal po spletu, sem upal, da bom našel tudi nek dogodek na fronti, ki je povzročil, da so vojaki vsaj za trenutek pozabili na svojo kruto nalogo, ki jo imajo v vojni. Tako sem našel prispevek, ki opisuje dokumentiran dogodek z Batognice:

»Obstaja dokumentiran primer, ko je na Batognici prepeval neki odličen tenorist. Kot inženirec je prišel v inšpekcijo pogledat, kako so zgrajene ovire. Spoznali so ga, ga nagovorili in zvečer je zapel. Avstrijci pa so mu prišli ploskat ven na jarke. Na Batognici so si tudi deset večerov izmenjevali tobak, kruh in podobno - dokler ni nekdo naredil napake. Padel je strel, nekdo je bil ubit in premirja je bilo konec.« ([https://www.rtv slo.si/prva-svetovna-vojna/zgodbe-in-pricevanja/soska-fronta-tragedija-civilistov-in-navadnih-vojakov/370331-povzeto, 31. 1. 2019](https://www.rtv slo.si/prva-svetovna-vojna/zgodbe-in-pricevanja/soska-fronta-tragedija-civilistov-in-navadnih-vojakov/370331-povzeto,31.1.2019))

9. ZAKLJUČEK

Na izbiro naslova moje raziskovalne naloge je vplivala vojna tematika. Ob obisku Krna, Batognice sem bil navdušen nad priložnostjo, da bi videl in v živo doživel ostanke vojne: orožje, ostanke granat, sledove jarkov. Obiskal sem pravo kaverno, videl sem kraterje, ki so ostali na površini Batognice.

V času raziskovanja v literarnih virih, analiziranju in razvrščanju podatkov je moje navdušenje zamenjala skrb, žalost, negotovost, strah, bolečina. Spoznal sem, kaj prinaša vojna in ne želim si, da bi to občutil in prestal.

Vesel sem, da sem razširil svoje znanje na zgodovinskem področju in raziskal postavljene cilje. Upam, da bo moje delo navdihnilo še koga, ki bo spoznal, da »igranje z orožjem« prinaša uničujoče posledice.

10. PRILOGA

10.1. Maketa linije fronte Krn-Batognica-opis

Maketo sem oblikoval, da vizualiziram linijo fronte, opredelim mesto Batognice na liniji fronte, prikažem posledice bojev na gori, pokažem zahtevni teren gorskega bojišča.

Spodaj v slikah prikazujem postopek izdelave makete.

Slika 28: Priprava tlorisa za maketo

Vir: Avtor naloge

Slika 29: Tloris, maketa

Vir: Avtor naloge

Slika 30: Relief makete

Vir: Avtor naloge

Slika 31: Oblikovanje reliefa

Vir: Avtor naloge

Slika 32: Barvanje makete

Vir: Avtor naloge

Slika 33: Gotova maketa

Slika 34: Maketa, položaji Avstro-Ogrske

Vir: Avtor naloge

Slika 35: Maketa, položaji Italije

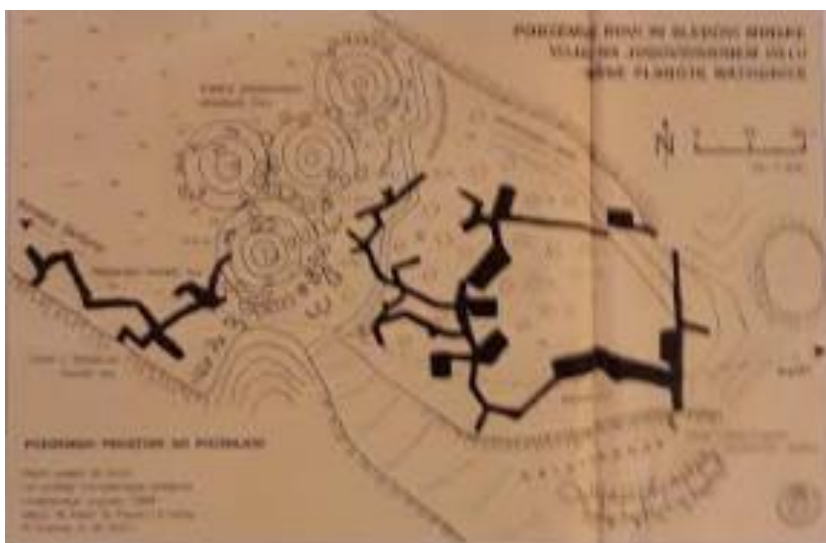

Vir: Avtor naloge

10.2. Maketa podzemnih rogov v minski vojni-opis

Maketo sem oblikoval, da opišem način bojevanja, prikažem vpliv bojevanja na naravo, opišem ostanke bojevanja. Pri izdelave makete sem uporabil načrt Podzemni rovi in sledove minske vojne na jugovzhodnem delu planote Batognica.

Slika 36: Podzemni rovi in sledovi minske vojne

Vir: Simić, 1998, str. 100-101

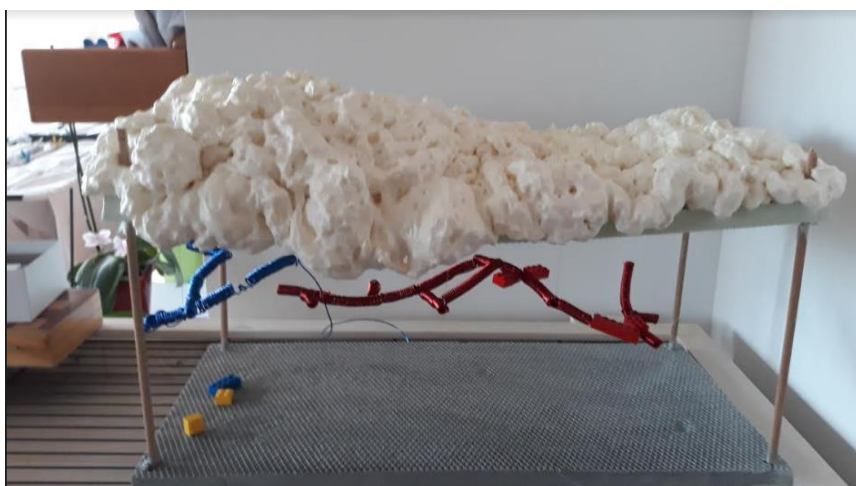
Spodaj v slikah prikazujem postopek izdelave makete.

Slika 37: Priprava makete

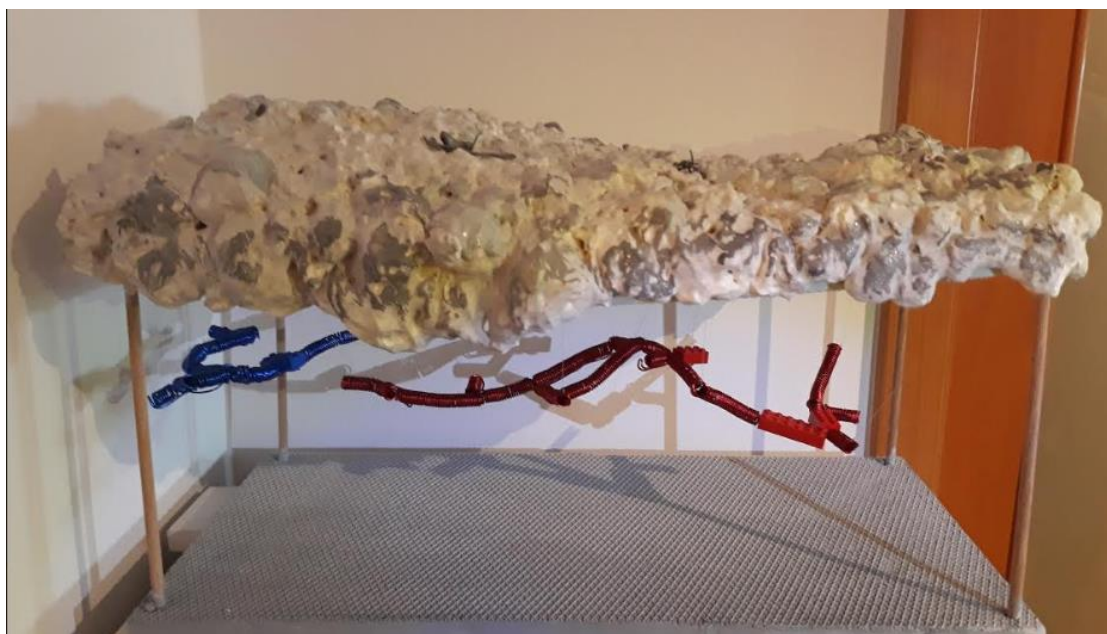
Vir: Avtor naloge

Slika 38: Maketa, barvanje

Vir: Avtor naloge

Slika 39: Maketa, končen izdelek

Vir: Avtor naloge

11. VIRI IN LITERATURA

11.1. Literatura

- Begunci. 2015. Gorica: Goriški muzej Kromberk.
- Begunci. 2016. Gorica: Goriški muzej Kromberk.
- Cvirn, J. 1999. Ilustrirana zgodovina Slovencev. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Galič, L., Marušič, B., 2005. Tolminsko mostišče I. Tolmin: Tolminski muzej.
- Gradnik, V. 1977. Krvavo Posočje. Trst: Založništvo tržaškega tiska.
- Klavora, V. 2004. Koraki skozi meglo. Celovec: Mohorjeva.
- Matičič, I. 2016. Skozi plamene prve svetovne vojne. Ljubljana: Karantanija.
- Simić, M. 1998. Po sledih soške fronte. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Simčič, M. 2006. 888 dni bojev na Soči. Ljubljana: Orbis.
- Tolminsko mostišče II. 2005. Tolmin: Tolminski muzej.
- Sedmak, D. 2006. Soška fronta. Vojaška zgodovina, 2006, 1/06, str. 49-99.

11.2. Spletni viri

- www.potmiru.si [20. 10. 2018]
- www.100letprve.si [22. 10.2018; 31. 1. 2019]
- www.sta.si [26. 10. 2018; 30. 1. 2019]
- www.portalplus.si [31. 1. 2019]
- www.rtv slo.si [31. 1. 2019]
- <http://register.prohereditate.com> [21. 11. 2018]
- <https://sl.wikipedia.org> [30. 1. 2019]

11.3. Viri slik

- SLIKA 8:
Ilustrirana zgodovina Slovencev, 1990, str. 300
- SLIKA 13:
Simčič, M. 2006. 888 dni bojev na Soči. Ljubljana: Orbis. Stran 66.
- SLIKA 19:

https://library.hungaricana.hu/hu/view/RanglistenHeeres_1916/?pg=860&layout=s
[30. 1. 2019]

➤ SLIKA 20:

Galič, L., Marušič, B. 2005. Tolminsko mostišče 1. Tolmin, Tolminski muzej. Stran 313.

➤ SLIKA 23:

<https://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Begunci-zaledje-soska-fronta-ww1-svetovna-vojna-hrani-goriski-muzej.jpg> [30. 1. 2019]

➤ SLIKA 24:

https://img.rtv slo.si/_up/upload/2018/06/14/65506264.jpg [31. 1. 2019]

➤ SLIKA 25:

<https://www.portalplus.si/1652/ruska-kapelica/> [31. 1. 2019]

➤ SLIKA 36:

➤ Simić, M. 1998. Po sledih soške fronte. Ljubljana: Mladinska knjiga.